

Patientinformation om blodförtunnande läkemedel för att förebygga/minska risken för stroke vid förmaksflimmer

Förmaksflimmer är en vanlig hjärtrytm rubbning/oregelbunden hjärtrytm och blir allt vanligare med stigande ålder. Förmaksflimmer ökar risken för att det bildas blodproppar i hjärtat, som kan transporteras via blodkärl till hjärnan, vilket kan leda till stroke. Förmaksflimmer ökar riskerna för stroke 3-6 gånger. Många patienter som har förmaksflimmer och ytterligare en eller flera riskfaktorer (t.ex. 65 år eller äldre, högt blodtryck, diabetes, hjärtsvikt) för stroke, behandlas därför med blodförtunnande läkemedel som även kallas för antikoagulantia.

Alla blodförtunnande läkemedel/antikoagulantia gör att blodet inte lever sig lika lätt som vanligt. Det innebär att man blöder lättare vid en liten skada, till exempel ett skärsår, eller i samband med kirurgiska ingrepp.

Man kan behöva använda ett motgift för att snabbt kunna avbryta den blodförtunnande effekten vid en allvarig blödning eller en akut operation, vilket finns för Waran och Pradaxa. Motgift är under framtagning/utveckling för de övriga läkemedlen.

Om man tar andra läkemedel (receptbelagda, receptfria samt naturläkemedel) samtidigt finns det risk för att effekten av medicinerna påverkas, till exempel kan risken för blödningar öka. Bland läkemedel mot smärta och inflammation, t.ex. Ipren, Naproxen, Treo, Voltaren m.fl. så bör dessa undvikas. Vid smärta rekommenderas paracetamol t.ex. Alvedon.

De som behandlas med blodförtunnande läkemedel får en informationsbricka och ett kort som visar att man behandlas med denna typ av läkemedel.

Waran och NOAK är blodförtunnande läkemedel

Waran är ett av de vanligaste blodförtunnande medlen som används i Sverige. Waran innehåller warfarin som är en Vitamin K-hämmare. Vitamin K behövs för att blodet ska levera sig. Om det hämmas fås en blodförtunnande effekt och på så sätt motverkas bildningen av blodproppar i blodkärlen. K-vitamin (Konaktion) är motgift och kan häva den blodförtunnande effekten av Waran.

Fyra nya blodförtunnande läkemedel finns idag som tillsammans kallas för NOAK (Nya Orala AntiKoagulantia):

1. Pradaxa
2. Xarelto
3. Eliquis
4. Lixiana

NOAK verkar genom att blockera ett ämne i blodet som medverkar till att blodet lever sig och på så sätt motverkas bildningen av blodproppar. Eftersom effekten normalt inte mäts är det viktigt att vara noga med att ta tablettorna regelbundet för att få önskad effekt av medicinen. Motgift finns ännu bara mot ett NOAK (Pradaxa), om den blodförtunnande effekten snabbt skulle behöva brytas, till exempel vid en allvarig blödning eller vid en akut operation. Rutiner finns dock för alla läkemedel hur en sådan situation skall handläggas.

Fördelar och nackdelar med Waran och NOAK

Gemensamma fördelar med NOAK är:

- effekten behöver inte mätas med regelbundna blodprover (mäta INR)
- snabbt insättande effekt (1,5-3 timmar)
- lägre risk för hjärnblödning än med Waran
- färre dosjusteringar är nödvändiga

Gemensamma nackdelar med NOAK är:

- det är svårt att uppskatta individuell blodförtunnande effekt inför t.ex. akut kirurgi
- erfarenhet av längre tids behandling saknas
- motgift som kan häva den blodförtunnande effekten saknas i nuläget för samtliga förutom Pradaxa

Fördelar med Waran är:

- har väldokumenterade goda långtids-effekter
- effekten kan enkelt mätas med blodprov (mäta INR)
- det finns ett motgift som kan häva den blodförtunnande effekten

Nackdelar med Waran är:

- inställning av rätt dos tar tid
- de som reser mycket kan ha svårt att klara av att ta blodprover
- finns många läkemedel som påverkar effekten av Waran

Råd vid användning av blodförtunnande läkemedel

- Behandling med blodförtunnande läkemedel kan behöva stoppas (om möjligt) före operation eller vid t.ex. tandvårdsingrepp. Din läkare kommer att berätta när du kan börja ta blodförtunnande igen efter operation eller annat ingrepp.
- Kontakta sjukvård vid blödning, röd-rosa eller brun urin, röd eller svart avföring, hostar upp blod, kräks blod.
- Sluta inte med blodförtunnande läkemedel utan att tala med din läkare! Om du måste sluta, kan din läkare ordinera en annan blodförtunnande medicin för att förhindra att en blodpropp bildas.
- Undvik smärtstillande läkemedel som Ipren, Naproxen, Diklofenak m.fl. vilka ökar risken för blödning.
- Berätta för din läkare om du har njur- eller leverproblem, eller om du har haft problem med blödningar.